

REHABILITACJA MEDYCZNA

POD REDAKCJĄ
KAZIMIERY MILANOWSKIEJ
I WIKTORA DEGI

WYDANIE
CZWARTE

Wydawnictwo Lekarskie PZWL

© Copyright by Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1983,1993
© Copyright by Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1998, 2001

Wszystkie prawa zastrzeżone. Przedruk i reprodukcja w jakiegokolwiek postaci całości lub części książki bez pisemnej zgody wydawcy są zabronione.

Redaktorzy *Zespół*
Redaktor techniczny *Maria Karczewska*
Korekta *Zespół*

Projekt okładki i stron tytułowych *Robert Dzwonkowski*

ISBN 83-200-2607-5

Wydanie IV

Wydawnictwo Lekarskie PZWL
00-238 Warszawa, ul. Długa 38/40
tel. (022) 831-21-81
<http://www.pzwl.pl>
Druk i oprawa: Rzeszowskie Zakłady Graficzne S.A.
35-025 Rzeszów, ul. Lisa-Kuli 19. Zam. 2904/2001

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I

1. Historia rozwoju rehabilitacji — <i>Kazimiera Milanowska</i>	9
Rozwój rehabilitacji w świecie	9
Rozwój rehabilitacji w Polsce	12
2. Koncepcja rehabilitacji — <i>Wiktor Dega</i>	15
Ewolucja rehabilitacji	15
Geneza rehabilitacji	15
Rehabilitacja zespolona (kompleksowa)	17
Przeszkody w rozwoju rehabilitacji	21
Polska koncepcja rehabilitacji	22
3. Rozwój rehabilitacji w Polsce — <i>Wiktor Dega</i>	24
Kierunki rozwoju rehabilitacji	24
Organizacja rehabilitacji	27
4. Podstawy leczenia usprawniającego	33
Kinezyterapia — <i>Kazimiera Milanowska</i>	33
Fizykoterapia — <i>Janina Tomaszewska</i>	52
Rejestracja postępów w leczniczym usprawnianiu	72
Współpraca zespołu *	72
Bariery architektoniczne	73
5. Podstawy zaopatrzenia ortopedycznego — <i>Tadeusz Myśluborski</i>	79
Protezy kończyn górnych	79
Atypowe protezy czynnościowe dla osób po obustronnej amputacji powyżej stawu łokciowego — <i>Kazimiera Milanowska</i>	88
Proteżowanie kończyn dolnych	93
Zaopatrzenie ortotyczne	103
Zaopatrzenie ortotyczne kręgosłupa	115
Zaopatrzenie ortotyczne kończyny górnej	119
Sprzęt pomocniczy	122
Organizacja zaopatrzenia ortopedycznego w Polsce	123
6. Rehabilitacja psychologiczna — <i>Maria Stachowska</i> *	124
Cele i zadania usprawniania psychologicznego	124
Diagnoza psychologiczna i metody pracy	125
Rehabilitacja psychologiczna dzieci i młodzieży	126
7. Rehabilitacja społeczna — <i>Kazimiera Milanowska, Maria Stachowska</i>	128
Zagadnienie środowiska rodzinnego	128
Formy działalności w zakresie rehabilitacji społecznej	129
8. Podstawy rehabilitacji przemysłowej — <i>Zbigniew Nadolski</i>	131
9. Rehabilitacja zawodowa — <i>Zbigniew Nadolski</i>	136

CZĘŚĆ II

10. Technika badania narządu ruchu	140
Technika badania osób z zaburzeniami ruchowymi — <i>Wiktor Dega</i>	140
Zasady oceny siły mięśni — <i>Kazimiera Milanowska</i>	165

11. Pomiar wybranych parametrów ruchu i testowanie cech fizycznych człowieka	
— <i>Aleksander Kabsch</i>	193
Wyliczanie ruchliwości biomechanizmu	193
Pomiar kinematycznych parametrów ruchu ciała człowieka	195
Ocena statyki ciała ludzkiego	198
Ocena siły mięśni	203
Ocena stanu cech fizycznych człowieka	206
12. Rehabilitacja w wadach wrodzonych narządu ruchu — <i>Janina Tomaszewska</i>	208
Wrodzone ubytki i deformacje kończyn	208
Wrodzone ubytki kończyny górnej i boczne skrzywienie kręgosłupa	224
Kręcz szyi	226
13. Skoliozy	228
Boczne skrzywienia kręgosłupa — <i>Jerzy Król, Andrzej Pucher</i>	228
Leczenie usprawniające w bocznych skrzywieniach kręgosłupa — <i>Kazimiera Milanowska</i>	262
14. Wady postawy — <i>Kazimiera Milanowska</i>	272
Postawa prawidłowa	272
Postawa wadliwa	275
Zasady badania postawy	278
Postępowanie w wadach postawy	279
Profilaktyka wad postawy	286
15. Rehabilitacja osób po amputacjach kończyn — <i>Janina Tomaszewska</i>	287
Usprawnianie amputowanych w obrębie kończyn górnych	287
Usprawnianie po amputacji w obrębie kończyny dolnej	305
16. Rehabilitacja osób po urazach	322
Rehabilitacja osób po urazach kończyn — <i>Kazimiera Milanowska</i>	322
Leczenie i rehabilitacja osób z uszkodzeniami rdzenia kręgowego — <i>Jerzy Kiwerski</i>	333
17. Rehabilitacja osób z chorobami reumatycznymi — <i>Andrzej Seyfried</i>	372
Część ogólna	372
Część szczegółowa. Leczenie ruchem	387
18. Rehabilitacja osób z zaburzeniami i uszkodzeniami ośrodkowego układu nerwowego — <i>Stanisław Grochmal</i>	419
Hipertonia mięśniowa	420
Hipotonia mięśniowa	422
Czynniki obniżające napięcie mięśniowe	422
Czynniki zwiększające napięcie mięśniowe	423
Patomechanizm bólu	423
Zaburzenia ruchowe	425
Mózgowe porażenie dziecięce	426
Uszkodzenia naczyniowe ośrodkowego układu nerwowego	436
Urazy czaszkowo-mózgowe	446
Zespoły pozapiramidowe	447
Powikłania w przebiegu rehabilitacji	447
Rokowanie w udarze mózgowym	447
Rehabilitacja społeczno-zawodowa	451
19. Rehabilitacja osób ze schorzeniami i zaburzeniami neuronu obwodowego — <i>Stanisław Grochmal</i>	453
Ogólne zasady rehabilitacji leczniczej	455
Usprawnianie ruchowe	455
Uszkodzenia ważniejszych nerwów obwodowych i splotów	457
Ważniejsze zespoły bólowe korzeniowe	463
Zapalenie wielokorzeniowe i wielonerwowe	473
Ostre zapalenie rogów przednich rdzenia kręgowego	478
Choroby z postępującym zanikiem mięśni i niedowładem	481
Przepukliny oponowo-rdzeniowe	481
20. Leczenie usprawniające w zespołach bólowych kręgosłupa — <i>Kazimiera Milanowska</i>	486
21. Rehabilitacja w chorobach układu krążenia — <i>Piotr Dylewicz</i>	494
22. Usprawnianie chorych ze schorzeniami układu oddechowego — <i>Halina Wojciechowicz</i>	512
Skorowidz	521